

SM centrá spúšťajú pilotný multicentrický projekt štruktúrovaného zberu údajov

Datum 9.10.2026
Subjekt Univerzitná nemocnica Bratislava
Region Slovensko
Kategorie Technológie, Zdravotníctvo a nemocnice, Veda a výskum

Pätnásť neuroológov z trinástich slovenských nemocníc spúšťa pilotný multicentrický databázový projekt zameraný na pacientov so sklerózou multiplex. Pilot má overiť jednotný zber klinických údajov a priebežné využívanie údajov hlásených pacientmi v každodennej praxi.

BRATISLAVA 30. september 2026 – Pätnásť odborníkov z pätnástich centier pre liečbu sklerózy multiplex v 13 slovenských nemocniciach podpísalo 24. septembra memorandum o spustení projektu Slovenská multicentrická databáza SM – pilotný projekt. Iniciátorkou projektu je doc. MUDr. Darina Slezáková, PhD., z 2. neurologickej kliniky Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Univerzitnej nemocnice Bratislava, ktorá návrh postupne predstavila a konzultovala s kolegami z ďalších SM centier. Z tejto iniciatívy a následnej odbornej diskusie vznikla dohoda na spoločnom multicentrickom pilote. Projekt má v praxi overiť prepojenie klinických údajov, priebežne hlásených výsledkov od pacientov a interaktívneho nástroja pre pacienta.

Iniciatíva, ktorá spojila SM centrá

Doc. Slezáková návrh pilotného projektu postupne konzultovala s kolegami z Bratislavy, Prešova, Košíc, Trnavy, Banskej Bystrice a Martina. K iniciatíve sa následne pridali centrá v Komárne, Nitre, Nových Zámkoch, Ružomberku, Trenčíne a Levoči. Projekt tak vyrástol z pôvodnej iniciatívy do spoločného multicentrického pilotu, na ktorého nastavení sa podieľajú zapojené pracoviská a odborníci s každodennou skúsenosťou s liečbou pacientov so sklerózou multiplex.

Výsledkom ich dohody je pilotný projekt, ktorý má overiť využiteľnosť digitálnych nástrojov pri manažmente pacienta. Hlavným cieľom je overiť jednotný súbor údajov, ich kvalitu, technickú realizovateľnosť a časovú i personálnu náročnosť zberu v bežnej praxi. Jedným z hodnotených cieľov je aj úspora viac ako 20 % administratívneho času lekárov a sestier; jej dosiahnutie má overiť pilot. Zároveň má pilot overiť štandardizovaný zber údajov a interaktívny protokol starostlivosti, ktorý ponecháva priestor na personalizáciu liečby podľa odborného posúdenia ošetrojúceho lekára pri zachovaní integrity údajov.

„Impulzom bolo implementovať praktický systém, ktorý nám umožní zbierať údaje o pacientoch jednotne, dlhodobo a tak, aby boli použiteľné priamo v klinickej praxi. Návrh som postupne diskutovala s kolegami z ďalších SM centier a ukázalo sa, že podobnú potrebu vnímame naprieč pracoviskami. Preto sme sa rozhodli overiť tento model spoločne v multicentrickom pilote. Dôležitá je pre nás aj priebežná výmena skúseností a aktívne zapojenie pacienta,“ uviedla doc. MUDr. Darina Slezáková, PhD. z Univerzitnej Nemocnice Bratislava

Šestnásťtisíc pacientov a príležitosť pre spoločný pohľad na ich liečbu

Skleróza multiplex postihuje najmä mladých dospelých v produktívnom veku. Na Slovensku bolo ku koncu roka 2021 v neurologických ambulanciách evidovaných vyše 16-tisíc pacientov. V roku 2021

pribudlo 2 161 nových diagnóz. Jednotné a priebežne aktualizované údaje prinášajú príležitosť, ako ich starostlivosť ďalej zlepšovať.

Priebežné údaje z klinickej praxe v pilotnom overovaní

Zahraničné registre využívajú rôzne modely zberu údajov. Britský register zbiera dotazníky od pacientov raz za šesť mesiacov a minimálny klinický súbor údajov raz ročne. MSBase sleduje pacientov najmenej raz ročne.

Slovenský pilot čerpá zo skúseností etablovaných zahraničných databáz a registrov a overuje ich využitie v podmienkach slovenskej klinickej praxe. Pacient má byť na diaľku zapojený do protokolu starostlivosti. Dotazníky majú byť naviazané na jeho aktuálny klinický stav a fázu liečby. Súčasťou pilotného overovania je automatická synchronizácia odpovedí s elektronickou zdravotnou dokumentáciou podľa technických možností zapojených pracovísk. Cieľom je, aby mal neurológ pri kontrole k dispozícii aktuálnejší obraz o pacientovi. Príkladom využitia údajov na podporu klinického rozhodovania je švédsky register, ktorý slúži lekárom aj pri návštevách pacientov.

“Spoločná databáza nám umožní lepšie poznať našich pacientov, porovnávať reálnu klinickú prax medzi centrami a využívať slovenské dáta na zlepšovanie ich starostlivosti.”

MUDr. Viera Hančinová, SM centrum Ružinov, Univerzitná Nemocnica Bratislava

Spoločné overovanie prínosu v klinickej praxi

„O tom, či sa inovácie dostanú do praxe, rozhodujeme my, lekári. Je našou zodpovednosťou dať im priestor v ambulanciách a overiť ich prínos pre pacientov. Preto sme do projektu vstúpili: chceme nový prístup rozvíjať v reálnej praxi, spoločne a podľa našich odborných pravidiel,“ uviedla MUDr. Anna Cvengrošová z Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove.

Jednotný zber údajov a priestor pre pacienta

Zapojené centrá spoločne pripravujú jednotný rámec zberu údajov a harmonizovaný minimálny súbor sledovaných údajov, ktoré sa majú overiť v pilote. Súbor zahŕňa diagnózu a anamnézu ochorenia, klinický stav vrátane EDSS, relapsy, nálezy magnetickej rezonancie, liečbu modifikujúcu priebeh ochorenia, bezpečnostné údaje, komorbidity a výsledky hlásené pacientmi.

V pilote sa má overiť aj využitie podporných nástrojov umelej inteligencie, vždy pod kontrolou lekára. Tieto nástroje môžu pomáhať pri spracovaní písomnej dokumentácie pacienta a so súhlasom pacienta pripraviť zo záznamu rozhovoru návrh dekurzu podľa vzoru danej ambulancie. Návrh následne posúdi lekár. Pacient má možnosť vyplniť štruktúrované údaje ešte pred návštevou, aby ich mal lekár k dispozícii vopred. Podľa potrieb centra a odborného posúdenia lekára môže časť kontrol prebiehať aj na diaľku. Pilot má vyhodnotiť, či tieto nástroje znižujú administratívnu záťaž a vytvárajú viac priestoru pre pacienta.

“Spoločná databáza nám poskytne reálne slovenské dáta, ktoré môžu byť dôležitým podkladom aj pre rokovania so zdravotnými poisťovňami. Pomôžu nám argumentovať za úpravu indikačných obmedzení tak, aby sa pacienti mohli dostať k vysokoefektívnej liečbe včas a v súlade so súčasnými odbornými odporúčaniami.”

MUDr. Slavomíra Kováčová, PhD, SM centrum Nitra, Fakultná nemocnica Nitra

Otvorené štandardy ako základ prepojenia údajov

Technické riešenie pilotnej databázy je navrhnuté s využitím medzinárodného zdravotníckeho štandardu HL7 FHIR. Pilot má overiť možnosti prepojenia s nemocničnými informačnými systémami a elektronickou zdravotnou dokumentáciou v podmienkach zapojených pracovísk. Súčasťou prípravy je nastavenie pseudonymizácie údajov a informovaného súhlasu pacienta vrátane jeho elektronickej formy. Cieľom je sprístupniť lekárovi aktuálne a porovnateľné údaje v rozsahu schváleného projektu. Pacient má byť zrozumiteľne informovaný o účele použitia údajov a možnosti odvolať súhlas. Jednotný dátový model má zároveň podporiť budúcu porovnateľnosť údajov.

Pacient ako aktívny účastník liečby

Pacient dostane bezplatne interaktívneho Sprievodcu pacienta so sklerózou multiplex. Obsahuje edukáciu o ochorení a liečbe, praktické odporúčania a dotazníky naviazané na protokol starostlivosti. Zapojenie je dobrovoľné, na základe informovaného súhlasu.

<https://www.unb.sk/sm-centra-spustaju-pilotny-multicentricky-projekt-strukturovaneho-zberu-udajov>